

Η ψαλτική πρόταση του Εργαστηρίου Παρασημαντικής

/ [Πεμπτουσία](#)

Με αφορμή την ίδρυση του Εργαστηρίου Παρασημαντικής, ενός νέου ψαλτικού χορού που έρχεται να εμπλουτίσει και να επαυξήσει το μουσικό ψαλτικό οικοδόμημα, η «Πεμπτουσία» συνομίλησε με τον χοράρχη του μουσικού χορού μουσικολόγο-συνθέτη Σωτήρη Δεσπότη. Στη συνέντευξη δόθηκε η ευκαιρία να μάθουμε για το νέο μουσικό χορό, τους στόχους του, τις δραστηριότητες και τις ερμηνευτικές προτάσεις του.

Πεμπτουσία: Θα θέλαμε να μας μιλήσετε για το τι είναι το Εργαστήρι Παρασημαντικής και ποιος ο σκοπός της ίδρυσης του.

Σωτήρης Δεσπότης: Το Εργαστήρι Παρασημαντικής είναι ένας ψαλτικός χορός ο οποίος δημιουργήθηκε στη Θεσσαλονίκη τον Φεβρουάριο του 2015. Τρεις μουσικοί ξεκινήσαμε το όλο εγχείρημα. Συν-δημιουργοί του Εργαστηρίου Παρασημαντικής είναι ο Κωνσταντίνος Βοσκίδης, Ιεροψάλτης και εκπαιδευτικός στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και ο Γεώργιος Τερζής, Ιεροψάλτης και καθηγητής Παραδοσιακής μουσικής. Σκοπός της όλης προσπάθειας είναι η διάσωση και διάδοση της

μουσικής μας πατριδογνωσίας έχοντας οδηγό τη χειρόγραφο και την προφορική μουσική παράδοση της εκκλησιαστικής μας ταυτότητας. Στις εβδομαδιαίες συναντήσεις μας μελετούμε, κυρίως, άγνωστες αλλά και γνωστές μελοποιητικές δραστηριότητες της βυζαντινής και μεταβυζαντινής μουσικής παράδοσης. Παράλληλα, έχουμε ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο για ζητήματα που σχετίζονται με το Τυπικό όσο και με θέματα που αφορούν το παραδοσιακό μας τραγούδι. Τα αποτελέσματα των προσπαθειών μας τα παρουσιάζουμε τόσο σε λατρευτικές συνάξεις όσο και σε ιεροψαλτικές εκδηλώσεις.

Π.: Τι θέση έρχεται να λάβει το Εργαστήρι Παρασημαντικής στην υπάρχουσα ψαλτική χορωδιακή πραγματικότητα;

Σ.Δ.: Οι δραστηριότητες του Εργαστηρίου Παρασημαντικής έρχονται να προστεθούν στα τόσα ωραία που έχουμε ακούσει μέχρι σήμερα από άλλους ψαλτικούς χορούς. Στην ουσία, το Εργαστήρι Παρασημαντικής, έρχεται να προσθέσει, στο υπάρχον μουσικό οικοδόμημα, ψαλτικά ηχοχρώματα, μέσω των ερμηνευτικών καταθέσεων που προτείνει κατά την ψαλμώδηση των εκκλησιαστικών μαθημάτων, τονίζοντας την ανάγκη για τη διάσωση της μουσικής παρακαταθήκης που μας άφησαν οι πρόγονοί μας. Ενώνει την προσευχή του και τον ήχο του με τις μέχρι σήμερα ιεροψαλτικές ερμηνευτικές καταθέσεις αναλογιζόμενο τους κοινούς στόχους που όλοι οι εκκλησιαστικοί χοροί έχουν. Τη δοξολόγηση του Τριαδικού μας Θεού και τη διάσωση και τη διάδοση της μουσικής μας ταυτότητας στο μουσικό γίγνεσθαι του πλανητικού μας χωριού.

Π.: Θα θέλαμε τη γνώμη σας για τη μονοφωνική ή χορωδιακή πρακτική στην ερμηνεία της ψαλτικής. Πιστεύετε ότι υπερτερεί ο ένας ή ο άλλος τρόπος;

Σ.Δ.: Προτιμώ τον όρο εκκλησιαστικός χορός ή ψαλτικός χορός, αναλογιζόμενος ότι, συνήθως, η έννοια της χορωδία μας παραπέμπει σε πολυφωνικές μουσικές ερμηνείες. Κάτι το οποίο είναι ξένο στην ψαλτική μας παράδοση, όπου βασιλεύει η μονοφωνία με την απλή συνοδεία του ισοκρατήματος. Ενθυμούμενοι το γεγονός ότι η μουσική στη λατρεία δοξολογεί το Θείο Λόγο, ντύνοντας με ήχο τα ποιητικά κείμενα, δεν θα μπορούσε να ξεφεύγει αισθητικά από τη βιωματική αρχή όπου το από χορού ψάλλειν δημιουργεί μουσικο-χωροχρονικές καταστάσεις όπου υπάρχει το Εμείς και όχι το Εγώ. Το από χορού ψάλλειν, καλεί τον πιστό να μπει σε μία ομάδα, σε μία κοινωνία ανθρώπων με κοινή πορεία και στόχους, και να ζήσει την όλη κατάσταση σε συλλογικό υπόβαθρο. Είναι πολύ χαρακτηριστικά τα λόγια του Ιερέως: Και δος ημίν εν ενί στόματι και μιά καρδία δοξάζειν και ανυμνείν το πάντιμον και μεγαλοπρεπές όνομά σου... Βέβαια, και η σολιστική ερμηνεία όταν έχει προσευχητική προοπτική και όχι τη στοχευμένη επίδειξη των φωνητικών ταλάντων του ιεροψάλτη, μπορεί να δημιουργήσει κατάσταση προσευχής στον

πιστό. Όλα είναι πλήρως αποδεκτά, αρκεί να οδηγούν στην ένωση της καρδιάς του προσευχομένου με τον Ουρανό. Προσωπικά προτιμώ το από χορού ψάλλειν.

Π.: Ξέρουμε για τη διπλή σας ιδιότητα αυτή του συνθέτη και του χοράρχη. Πως συνδυάζονται αυτές οι δυο ιδιότητες;

Σ.Δ.: Τόσο ο συνθέτης όσο και ο χοράρχης μπερδεύονται με μουσικά υλικά τα οποία αποδομούν και εν συνεχεία αναδομούν σε μουσικές πραγματικότητες. Θα μπορούσα να σας πω ότι η μία ιδιότητά μου βοηθά την άλλη και το αντίστροφο, ειδικότερα όταν έχω να δημιουργήσω χορωδιακή μουσική. Ο συνθέτης δημιουργεί από το μηδέν. Συλλαμβάνει τις μουσικές ιδέες, ιχνογραφεί μια πορεία εξέλιξης, αν και τις περισσότερες φορές το ίδιο το έργο σου επιβάλλει το μουσικό σενάριο. Ο συνθέτης φτιάχνει ένα μουσικό χωροχρόνο μέσα στον οποίο θα φιλοξενηθεί και θα αναπτυχθεί το μουσικό του οικοδόμημα. Ο χοράρχης προσεγγίζει ένα ήδη υπάρχον μουσικό δημιούργημα στο οποίο όμως θα επιλέξει ο ίδιος τον τρόπο αποδόμησης και αναδόμησης των μουσικών στοιχείων που κρύβει η περιγραφικότητα που χαρακτηρίζει το σημειογραφικό σύστημα της ψαλτικής μας κληρονομιάς. Θα σημειώσει τους ερμηνευτικούς τύπους και τον τρόπο που μελικά θα παρουσιαστούν οι ενέργειες των σηματοφώνων δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό μελωδικο-ρυθμικές καταστάσεις. Στο σημείο αυτό συνδυάζονται οι ρόλοι του συνθέτη και του χοράρχη. Και όχι μόνο.

Η ρυθμική αγωγή που θα προτείνει ο χοράρχης καθώς και οι ισοκρατηματικές επιλογές είναι ακόμη δύο στοιχεία που ανάγουν τον χοράρχη σε δημιουργό

μουσικών χωροχρόνων. Να λοιπόν που δεν είναι και τόσο απόμακρες μεταξύ τους οι ιδιότητες του συνθέτη και του χοράρχη. Θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι ο χοράρχης βρίσκεται σε άμεση επικοινωνία με την αισθητική του μελοποιού. Λανθασμένες ερμηνευτικές επιλογές, του χοράρχη, μπορούν να οδηγήσουν σε παραποίηση της μελοποιητικής πληροφορίας. Αν ο χοράρχης δεν καταλάβει τη γραμματική και το συντακτικό του μελοποιού, έχει καταστρατηγήσει όλα όσα ο μελοποιός έζησε και εν συνεχεία μας μοίρασε.

Π.: Θα θέλατε να μας δώσετε μια εικόνα της μέχρι τώρα πορείας σας και των μελλοντικών σας στόχων;

Σ.Δ.: Μέχρι σήμερα, στους επτά μήνες μουσικής πορείας, το Εργαστήρι Παρασημαντικής έχει πραγματοποιήσει δύο εμφανίσεις σε εκδηλώσεις, Αρχαιολογικό μουσείο Θεσσαλονίκης τον Μάη και θέατρο Κάππα 2000 Περαιά Θεσσαλονίκης τον Ιούνιο, του τρέχοντος έτους. Τον Αύγουστο, μέλη του χορού, είχαμε την ευλογία να ψάλλουμε στον Ιερό ναό Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου, στα Ιωάννινα. Ουσιαστικά ήταν και η πρώτη μας, εκτός Θεσσαλονίκης, συμμετοχή σε λατρευτική σύναξη. Είχε προηγηθεί η συμμετοχή μας σε αγρυπνία στον ιερό ναό του αγίου Σπυρίδωνος Τριανδρίας, στη Θεσσαλονίκη. Τα μέχρι στιγμής σχόλια συνδράμουν στο να προχωρήσουμε την προσπάθειά μας. Βασικοί μας στόχοι είναι η έκδοση ηχητικού υλικού με εκκλησιαστικά μέλη από ακολουθίες αγίων που έζησαν και αναπαύθηκαν εν Κυρίω σε γεωγραφικά μέρη εκτός Ελλάδος. Επίσης, η ψαλμώδηση μελών από τον πλούτο της χειρόγραφης ψαλτικής μας τέχνης που δεν έχουν ακουστεί μέχρι σήμερα, συνδράμοντας με τον τρόπο αυτό στη διάδοση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Θα ήταν παράληψη να μην αναφέρω ότι συντόμως οι ενδιαφερόμενοι θα έχουν τη δυνατότητα να διδαχθούν παραδοσιακά μουσικά όργανα και τραγούδια, από όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα του τόπου μας, από μουσικούς του Εργαστηρίου Παρασημαντικής.

Βασίλειος Χάδος: Ευχαριστούμε για την ευκαιρία της συζήτησης και καλή επιτυχία στο Εργαστήρι Παρασημαντικής.

Σωτήρης Δεσπότης: Ευχαριστώ και γω για το ενδιαφέρον σας και το βήμα που μου δώσατε για να παρουσιαστούν οι δραστηριότητές μας!

%awrhsyjkkytyttfcda%